

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
Samhällsbyggnadskontoret
Sofia Eneborg
Trafikstrateg
08-57829968
sofia.eneborg@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2021-11-19

Mottagare
Hållbarhetsutskottet

Sida
1 (7)

Diarienummer
KSM-2018-2087

Delrapportering av Trafik- och framkomlighetsplan

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till hållbarhetsutskottet

- Informationen noteras.

Kommunstyrelseförvaltningen

Elin Waltersson
Tf. Kommundirektör

Charlotta Klinth
Tf. Chef samhällsbyggnadskontoret

Sammanfattning

Dåvarande Stadsbyggnadsförvaltningen fick i uppdrag (av hållbarhetsutskottet §1 den 23 januari 2019) att ta fram en Trafik- och framkomlighetsplan för Tyresö kommun. Trafikplaner är handlingsplaner inom ett specifikt trafikområde och de anger hur kommunen behöver agera för att trafikmålen i kommunens trafikstrategi ska kunna uppfyllas. Syftet med denna trafikplan är att säkra framkomligheten för persontransporter på våra vägar. Genom Trafik- och framkomlighetsplanen ser Tyresö kommun till att framkomligheten blir god för buss, cykel och gående så att dess attraktivitet ökar. Smart samhällsplanering tillämpas så att vi utvecklar Tyresö där det finns kollektivtrafik och service som bidrar till att Tyresöbor kan välja dessa sätt att resa och att bilberoendet minskar. Genom att satsa på och öka reseandelen för hållbara resor blir även framkomligheten bättre för de bilresor som måste göras. Godstransporter behandlas inte i denna trafikplan.

För att kunna öka andelen hållbara transporter behöver Tyresö kommun skapa ytor för dem. Vid stadsutveckling får vi inte bygga bort utrymme för dessa transporter. Det behövs bland annat ytor för busskörfält för den utökade kollektivtrafiken som behövs till 2030. Det behövs också plats till gång- och cykelbanor, för att möjliggöra korta resor inom kommunen men även längre arbetspendling med cykel. Vidare behöver det även finnas utrymme för andra funktioner i väg- och stadsrummet, så som dagvattenhantering och grönsstruktur. Trafik- och framkomlighetsplanen planeras att antas i kommunstyrelsen under första kvartalet 2022.

Beskrivning av ärendet

Dåvarande Stadsbyggnadsförvaltningen fick i uppdrag av hållbarhetsutskottet §1 den 23 januari 2019 att ta fram en Trafik- och framkomlighetsplan för Tyresö kommun. Tanken är att trafikplanen ska bidra till måluppfyllelse av trafikstrategin som antogs i kommunfullmäktige §23 den 28 mars 2019. Den ska även bidra till andra mål som exempelvis att kommunens ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser år 2030 och att vi ska ha en väl gestaltad livsmiljö år 2035.

Det här ska Tyresö kommun göra

För att nå det uppställda trafikmålet Hållbara resmönster som redogör för reseandelar – att minst 70 procent av Tyresö kommuns resor ska ske med de hållbara transportsätten gång, cykel, kollektivtrafik – behöver kommunens besökare och boende ändra sitt sätt att resa. För att nå dit behöver Tyresö kommun arbeta med målstyrd planering, prioriterar hållbara transporter och att våra gaturum har fler funktioner. Färdmedelsförändringen innebär att bilresorna behöver minska med 42 procent. Genom att visa hur framtida biltrafik och framkomlighet kan se ut på kommunens gator har två scenarier arbetats fram, ett basstyrt och ett målstyrt scenario för år 2030, där dagens framkomlighet och trafikflöden är grunden för de olika scenarierna. Scenarierna för år 2030 förutsätter att Tyresö växer och att vi får en befolkningsökning. Ökningen baseras på den prognos för antalet nya bostäder som togs fram under år 2020. Prognosen visar en ökning med 6 800 personer jämfört med nuläget. Prognoserna behandlar bilresandet för dagens Tyresöbor och tillkommande befolkning, där inga större verksamhetsområden väntas tillkomma samt att inpendlingen till Tyresö kvarstår på dagens nivå.

- Bas 2030: Scenariot har som utgångspunkt att Tyresöbor och våra besökare reser på samma sätt som idag och där trafikökning för bil endast kommer från kommunens stadsutvecklingsprojekt vilket ger en trafikökningen på ungefär 7 procent.
- Mål 2030: Scenariot visar hur resorna ser ut när Tyresöbor och våra besökare reser hållbart, där kommunens trafikmål uppfylls och där bilresorna har minskat.

Genom att prioritera yteffektiva transportsätt som kollektivtrafik, cykel och gång skapas framkomlighet för de resor som behöver göras. Genom att förbättra för snabba kollektivtrafikresor för arbetspendling behöver busstråk förbättras på gatorna Tyresövägen, Bollmoravägen, Njupkärrsvägen, Myggdalsvägen. Vidare behöver cykelinfrastrukturen enligt cykelplanen som antogs i kommunstyrelsen augusti 2021 förbättras för att förenkla för korta resor inom Tyresö. För att nå klimatmålen och för att öka framkomligheten på kommunens gator är det viktigt att även arbeta med mobilitetslösningar som bland annat bidrar till att distansarbete möjliggörs. Med rätt prioritering och beslut skapas yta och framkomlighet för kapacitetsstarka transporter, samtidigt som det bidrar till att de bilar som behöver finnas på våra gator inte fastnar i köer. Elbilar och andra klimatsmarta privatpersonsfordon löser delar av klimatproblematiken men de löser inte framkomligheten, då de fortfarande tar stor plats på våra vägar. Dessutom skapas en ökad framkomlighet för räddningstjänsten.

Så här arbetar Tyresö kommun

För att och nå trafikstrategin mål och öka framkomligheten inom kommunen där de hållbara färdmedelsvalen prioriteras (gång, cykel och kollektivtrafik) har åtgärder delats in i olika kategorier.

1. Barn och unga
2. Mobilitetslösningar
3. Samhällsplanering
4. Samverkan
5. Planering för ökad framkomlighet
6. Spårtrafik

Barn och unga

Planera för aktiv mobilitet ger förutsättningar för att barn och unga i tidig ålder kan lära sig hur man rör sig i trafiken. Men för att detta ska kunna ske behöver utformningen av kommunens gaturum anpassas till barn och ungas villkor,

med välfungerande och trafiksäker cykelinfrastruktur som kopplar till busshållplatser och bytespunkter. Detta säkerställs genom barnkonsekvensanalys, där prövas utformning och funktionen av utifrån barnets bästa. Detta i kombination med bra mobilitetslösningar för barn och unga kan barn resor ändras.

Mobilitetslösningar

Vi använder fyrstegsprincipen för att få stort genomslag på hur trafik och transporter förändras och principens steg hör ihop och ska inte ses som enskilda steg. Det första steget, som ska genomsyra all trafikplanering, innebär att vi tänker om och identifierar vad som kan förändras för att resa mer hållbart utan att bygga om eller bygga nytt. Mobilitetslösningar handlar om att förändra beteenden genom att premiera mer hållbara resor, där målet är att förändra resan redan innan den startat. Åtgärderna kan göras inom många olika kategorier som exempelvis skolor, arbetsplatser och boende. Generellt sett brukar mobilitetsåtgärderna ge störst effekt om de implementeras i samband med att individen förändrar en vana, vilket exempelvis kan vara att vid byte av arbetsplats eller inflyttning i ny bostad. Samtidigt ser vi att det är dagens trafiksituation och resmönster som behöver förändras och prioriteras. Det är även viktigt att arbeta med beteendeförändring vid exempelvis vägbyggnationer, där framkomligheten ofta begränsas. Mobilitetslösningar för kollektivtrafiken behöver ske tillsammans med Trafikförvaltningen, Region Stockholm. För att studera vilka mobilitetsåtgärder som ger bra resultat är det av yttersta vikt att åtgärden följs upp.

Samhällsplanering

Åtgärderna inom kategorin samhällsplanering tar det strategiskt övergripande perspektivet. Stadsutveckling i kollektivtrafikhöga lägen är en prioriterad åtgärd, eftersom en kapacitetsstark kollektivtrafik utgör grunden för att resenärer ska välja kollektivtrafiken framför bilen. Därför behöver målpunkter som exempelvis arbetsplatser, skolor och handelsområden lokaliseras i kollektivtrafikhöga lägen om 500 meter. För att skapa ytor för hållbar resor kan strategiska markköp behöva ske för att genomförandet ska bli verklighet. Det handlar även om att på ett strategiskt sätt underlätta för nya hållbara resvanor i den översiktliga planeringen, som exempelvis att etablera kontorshotell för att kunna möjliggöra distansarbete. Vi följer översiktsplanens planeringsstrategi.

Samverkan

I och med att trafiksystemet sträcker sig över kommungränserna berörs flera olika aktörer i arbetet för att skapa god framkomlighet. Åtgärderna inom denna

kategori handlar om att samverka med andra aktörer såsom grannkommuner, Trafikförvaltningen och Trafikverket för att uppnå positiva synergieffekter i trafiksystemet på en övergripande nivå. Samverkan är avgörande för att kollektivtrafikutvecklingen som beräknas ska kunna realiserats. För Tyresö är det viktigt att de bussar som kommer att trafikera kommunen även kan angöra i en annan kommun. Inom kategorin ingår även åtgärder som handlar om att göra kollektivtrafiken mer attraktiv som exempelvis ökad turtäthet.

Planering för ökad framkomlighet

För Tyresö ses en kraftig ökning av bussavgångar i och med att vi skapar fler bostäder. Kollektivtrafiken behöver ges plats på våra gator och vid våra två stora bytespunkter, Tyresö centrum och Alléplan.

För att skapa en överflyttning från bilresande till kollektivt resande krävs åtgärder som innebär att ombyggnation av infrastrukturen i befintligt vägnät. För att förbättra och göra kollektivtrafiken mer attraktiv behöver den utvecklas på olika sätt i olika områden. Vi planerar utifrån huvudstråken Tyresövägen, Bollmoravägen, Myggdalsvägen och Njupkärrsvägen för stombussar och direktbussar till Stockholm. Detta är våra pulsådorrar för transporter och det är dessa gator som trafikeras av flest bussar. Huvudstråken är också utpekade som huvudstråk för cykel. Även Gudöbroleden är ett stråk, där Trafikverket är väghållare. Genom att utveckla stråken och fokusera på stombussar och kommande utvecklingen av kollektivtrafiken bidrar det till smart samhällsplanering, då dessa stråk passerar våra tre centrum Trollbäcken, Tyresö centrum och Tyresö Strand. I stråken är det även viktigt att korsningar trimmas så att framkomligheten optimeras och att alla hållplatser tillgänglighetsanpassas och utvecklas efter busstrafiken ökning.

Genom att utveckla Trollbäcken och Tyresö centrum till resecentrum ökar attraktiviteten och antalet resenärer för busstrafik. Med resecentrum menas en plats för byten mellan stombussar och övrig busstrafik samt för kombinationsresor för gång, cykel och buss. Platsen ska vara attraktiv, en bra miljö för resenären, med vindskydd, cykelparkeringar, information med mera.

I Lindalen kan kollektivtrafiken utvecklas genom att busslinje 814 förlängs mot Stockholm. På sikt kommer även två nya stombussar att trafikera Njupkärrsvägen och Bollmoravägen, vilket kommer att öka kollektivtrafiken för området. Raksta samt bebyggelseområden längs med Brakmarsvägen fram till hållplats Bergholmsvägen behöver stärkas med bättre bussförbindelser mot Stockholm. Huvudalternativet är att förlänga 815C från Tyresö kyrka vilket ger

bättre förutsättningar för arbetspendlingen med buss med färre byten. Även barn och unga kan då på egen hand eller med vuxet sällskap resa med bra kollektivtrafik till skolor och förskolor utmed Tyresövägen. För att klara av ett ökat antal resenärer med boggiebussar behöver en förstudie utreda hur framkomligheten på våra mindre gator i Trollbäcken kan förbättras för busslinje 819 som trafikerar Brevik - Trollbäcken. Förstudien behöver till exempel klargöra vilka åtgärder som krävs på befintligt vägnät för bättre vägbredder, vibrationer som kan påverka om det går att öka med fler turer och större fordon, radier i korsningar och trafiksäkerhet i och med skymd sikt.

Vidare behöver även en tvärgående och anropsstyrd närtrafik studeras i en förstudie. Denna studie baseras på hur Tyresö kommun ser att busslinje 820 kan utvecklas till en tvärgående linje som binder ihop kommunen. Denna tvärkoppling ger goda effekter för bland annat barn och unga som får enklare att ta sig till sina skolor, då resvägen blir genare och restiden kortare mellan Trollbäcken – Krusboda – Alby – Tyresö Strand. Samtidigt som den ökar möjligheten för boende i en glesare samhällsstruktur som villaområden och lågexploaterade områden att kunna resa med buss.

Samhället utvecklas snabbt och så även den tekniska utvecklingen för kollektivtrafiken. Tyresö kommun behöver följa med i denna progress. Genom en testbädd där självgående bussar prövas under flera år kan även Tyresö vara med och utveckla kollektivtrafiken för Tyresöborna. Var och hur detta skulle kunna prövas måste diskuteras med Trafikförvaltningen och trafikutövaren.

Spårtrafik

I dagsläget finns det ingen spårförbindelse till Tyresö, den kraftiga ökningen av busstrafik når sitt kapacitetstak närmare år 2050, vilket leder till att kapacitetsstark spårtrafik behöver utredas och utvecklas i Tyresö på sikt. Detta grundar sig på att busstrafiken kommer att nå sitt kapacitetstak, med minskad framkomlighet som resultat. Det finns stor risk att bussarna hamnar i karavankörning eller inte kommer in på hållplatser, vilket leder till längre restider som inte kan lösas med ökad turtäthet. Det finns två huvudförslag till spårlösningar för Tyresö kommuns del. Det ena förslaget är en förlängning av Roslagsbanan, Roslagen – Stockholm city – Slussen – Sickla – Älta – Tyresö centrum. Denna bana skulle kunna nyttja Saltsjöbanans infrastruktur mellan Slussen och Sickla för att sedan vika av söderut mot Älta. På detta sätt skapas en genomgående trafik och Tyresöbor får en snabb koppling till Stockholm. Samtidigt kräver en sådan utbyggnad att Tyresös busstrafik förändras, där nya matarlinjer inom, men även utanför, Tyresö går till Roslagsbanans station i

Tyresö centrum. Det andra förslaget är att utveckla huvudstråken Bollmoravägen och Tyresövägen för spårväg som antingen går mot Stockholm och/eller Haninge – Huddinge. För att kunna göra det behöver funktionerna av huvudstråket disponeras om så att buss och spårväg kan mittförläggas och rymmas inom samma yta. För att möjliggöra detta behöver mer yta för hållplatser studeras

Med dessa 6 huvudåtgärder möjliggör vi att fler Tyresöbor kan använda yteffektiva transportmedel som tar mindre plats. Det ger positiva effekter som mindre trängsel på våra vägar och ökad framkomlighet för den resa som måste göras. Genom denna trafikplan bidrar även Tyresö kommun till regionens utveckling och dess delmål för trafik, enligt RUFS 2050. Tyresö sätts i ett regionalt sammanhang.

Tidplan

Trafik- och framkomlighetsplanen planeras antas i kommunstyrelsen under första kvartalet 2022.